

ljene in ukoreninjene trte, katere lahko eno od druge odrežemo ter jih kot samostojne rastline vsadimo v vinograd.

Angleško cepljenje trt.

(Ob enem odgovor na 32. vprašanje v „Novicah“).

Najboljše cepljenje ameriških rezanic je angleško cepljenje; vsaj do sedaj so izkušeni vinarji ta način najbolj hvalili.

Na angleški način cepimo tako, da odrežemo podlogo na vrhu nad enim očesom poševno in ravno tako tudi cepič spodaj. Na podlogi in na cepiči razkoljemo tikoma nad strženom nekoliko les, tako da imamo na obeh razkolini in klina, katera vtaknemo tako drug v drugega, da sta podloga in cepič kakor iz celega. (Glej podoba 3.). Kolikor bolj enako debela sta podloga in cepič in kolikor bolj enaki sta odrezani ploskvi, tem bolj gotovo je da se cepitev sponese. Kedor tako cepi naj bode zelo vaje, da odreže z enim potegljajem podlogo ali cepič poševno, drugače sta odrezani ploskvi neravni, in cepitev se ne sponese. Napravi si uže poprej, predno cepiš, zalogo cepičev, katere razreži s trtnimi škarjami ali pa kar z nožem na kose po dve očesi. Ves les nad zgornjim očesom moraš odrezati, pod spodnjim očesom pa ga pusti toliko, kolikor ga le moraš, ker na tem lesu je narediti poševno ploskev. Da sta ploskvi na podlogi in na cepiči enaki, naredi najprvo ploškev na cepiči, odmeri isto dolžino na podlogi in odreži potem to. Kedor rezanic kupi, dobi uže tako primerno dolgih, kedor si jih pa dela sam, naj naredi toliko dolge, da imajo po štiri očesa.

Podoba 3.

Kadar sta cepič in podloga pripravljena, zvezati ju treba precej dobro skupaj. Za vezivo rabi najbolje droben motvoz (1 m/ debel.) Da vezivo ne zgine v zemlji prehitro, namočijo ga nekateri poprej v vodi, v kateri je nekaj bakrenega vitriola raztopljenega. Cepič priveži k podlogi le toliko, da se je dobro drži; napačno je cepič in podlogo z vezivom popolnoma in tesno oviti. Cepljene trte ne maži s cepilno smolo ali z voskom, ampak pomoči jo v vodeno, mastno ilovico, kakeršna rabi lončarjem.

Navodilo o pokončavanji škodljivih mrčesov.

Glede na zakon z dne 17. junija 1870. l., dež. zak. št. 21, ki vелеva županom skrbeti, da si občani čistijo drevje in vrte škodljivih mrčesov in njih zalege, opozarjajo se posestniki, da je najbolje zatirati mrčesjo

zalego meseca januarija, februarja in začetek marca. Kmetovalcem, oziroma sadjarjem, škoduje na stotine raznih hrostkov in metuljev, oziroma njih ličink in gosenic; največo kvaro pa jim delajo vsekakor gosenice belinove (belega metulja), prsteničarjeve in še nekaterih drugih metuljev, potem pomladanjski ali majnikovi hrosti (kebri), zlasti pa njih ličinke, imenovane tudi črvi, ogrci in podjedi, katere so naredile 1889. leta poljščini ogromno škodo.

Da je treba metulje loviti in pobijati, razumeva se samo ob sebi, ali tak lov nikdar ne izda toliko in tudi ni tako lahek, kakor snemanje goseničnih mešičkov. Najuspešneje se uničujejo belini, oziroma njih in drugih metuljev gosenice, če dosledno vsi posestniki trebijo z drevja in grmovja njih zalege, zapredke in mešičke. Ako le nekateri gospodarji trebijo, drugi pa ne, ne pomaga nič, kajti z neotrebjenega drevja pridejo kmalu škodljivci na drugo drevje, in ves trud je bil zaman. Prav je torej, da zakon podpira marnega gospodarja pa s kaznijo preti malomarnežu.

Kako je uničevati gosenične zalege in zapredke? To se da storiti na dva načina: Ali se potrga z drevja vse listje, ki je izza zime na njem ostalo suho in v katerem je gosenična zalega, ter se porežejo vsi zapredki, potem pa oboje skupaj sežge, ali pa se po drevji posmode zalege in zapredki.

Najlaži je prvi način. Z nizkega, t. j. pritličnega drevja in z grmovja (zlasti z gloga ali belega trna, kamor posebno rad belin spravlja zalega svojo), moči je z roko ali z nožem hitro posmukati listje ali pa porezati zapredke. K višemu drevju treba prisloniti lestvico, a ker so zapredki najrajši po vejnih koncih in vrhovih, ni lahko doseči jih, in zato jih je laže z visokih dreves porezati s škarjami, ki se nataknejo na primerno dolg drog. Take škarje prodajata v Ljubljani nožarja N. Hoffmann in J. Juvan, pa tudi c. kr. kmetijska družba v Ljubljani jih priskrbi. Vse otrebke z drevja je potem pazno požgati, da gotovo pogine vsa zalega.

Teže je pokončevati gosenične zalege in zapredke s plamenicami ali baklami, in tudi draži je ta način. Ravnati je pa tako-le: Pločevinasta (plehasta) posoda ozkega vratu se pritrdi na primerno dolg drog, naliže s petrolejem, in v vrat se vtakne stenj (taht). Če se stenj prižge, lahko je s to pripravo gosenice ter njih zalege in zapredke posmoditi do najviših vršičkov.

Nad vse škodljiv kmetijstvu je majnik ali pomladanjski hrost. Tega hudega sovražnika je zatorej zatirati na vso moč. Posamezna roka sicer lahko včasih mnogo stori, ali delo je v resnici izdatno in uspešno samo tamkaj, kjer se združijo cele vasi in občine, celi okraji ali cele dežele in skupno ugonablajo tega kvarljivca.

Majnikove hroste je najbolje pobirati meseca majnika, in sicer se otresavajo z drevja. Ali treba jih je zgodaj zjutraj, predno jih solnce obsije,

ali pa ob mrzlih in oblačnih dneh. Tačas premrli vise po listji, in vsak stres jih pomeče na tla. Pod drevo naj se razgrne kako prostiralo (ruha, plahta ali kaj drugega,) da je lahko mrčes tem hitreje pobirati in da se ni treba za vsakim pripogibati. Nabrane je treba potem kakor koli pomoriti, n. pr. popariti. Ni treba še dostavljati, da kokoši hroste prav rade zobljejo. Z apnom pomešani so jako dober gnoj. Samo ob sebi se razumeva, da jih je treba, kolikor je moči, pokončevati, dokler so še v zemlji ličinke (črvi, ogrci, podjedi). Ali tedaj jih ni lahko tako uspešno zatirati. Tiste seveda, ki pri oranji ali pri okopovanji prihajajo na vrh, tiste je treba sproti moriti. Pekoče solnce jih sicer precej hitro pomori, ali vendar ne kaže prepuščati tega posla zgolj njemu. Črvi namreč, začutivši sovražno jim solnce, izkušajo mu uteči, kar se jim večinoma posreči, in sicer tem laže, ker je plug zemljo vzrahljal. Pri oranji naj torej kak otrok s koškom na roci hodi za plugom in naj pobira črve vanj. Doma naj se pa pomečejo kokošim, racam ali svinjam, ki jih vse prav rade jedo. Ako se pa komu ne zdi vredno, nositi jih domov za pičo, vrzi jih konec njive na pot ali sploh na utrta tla, da jih solnce opali, ali pa jih pogazi. To jim je še najgostejša smrt. Varovati in paziti pa je krta, ki je pod zemljo kmetovalcu najboljši prijatelj. On vedno preži na ogrce in jih ugonablja, in ko bi ne bilo njega pokončevali bi črvi sadeže in žita ubogim poljedelcem ter jim bili v veliko zlo.

Ker je veliko merčesje zalege za drevesno lubadjo, dobro in koristno je zelo, vsako leto po zimi staro lubad odpraskati in deblo potem namazati z beležem od apna in ilovice. Če se primeša beležu še krvi, volovskega žolča in kravjaka, ubrani se drevo tudi zajčjim zobem.

Bodi si pa kmetovalec ali sadjar še tako priden, vsega dela vendar sam ne zmore. Preveč je raznovrstne golazni, ki zna sebe in svojo zalego navadno tako dobro skriti, da je človek niti ne opazi. To velja sosebnost o jajcih, ki so največ toli drobna, da jih pregleda tudi najbistrejše oko. Za to delo je treba poleg bistrovidnega očesa tudi telesne gibkosti in spretnosti in neumorne marljivosti. In takih delavcev ima kmetovalec na ponudbo, a kar je še najlepše, nobeden njih ne zahteva plačila, zadovoljni so, ako jih pri delu nihče ne moti. Ti zadovoljni pomagači so — ptiči. Zato naj gleda vsak pameten gospodar, da točno izvršuje zakon za varstvo koristnih ptičev z dné 17. junija 1870. l., dež. zak. št. 20, saj ni nobenega drugega zakona tako lahko in brez vsakih ovir izpolnjevati.

Razne reči.

* Zboljšanje govejega plemena. Kolike vrednosti je zboljšanje govejega plemena, to dokazuje uradno izvestje angleško o tamošnjem govedarstvu, katero trdi, da se je goved na Angleškem toliko zboljšala v zadnjem

desetletji, da proti prejšnji dobi molzejo krave povprečno po 207 litrov mleka več na leto.

* Krompir ohraniš za jed zdrav in okusen do novine, ako ga deneš v kako košaro in jo vtakneš za nekaj minut v kotel z vrelo vodo. Tak krompir ne vzkali, ne sčrni in ne uvene ter ostane do poletja okusen.

* Po travnikih tudi lahko zasajamo sadno ali gozdno drevje. S tem si izdatno povišamo dohodke. Ali saditi smemo le v posebnih slučajih. Priznavati je sicer, da drevje manjša množino sena; toda po krajih, koder pomanjkuje sadja ali tudi lesa za kurjavo, in če je dotična zemlja sposobna za sadno drevje, je vendar umno tako ravnanje, ker sadje, katerega dobivamo, dobro povrača, kar manj sena nakašamo. Posebno bi priporočali, po obrežjih, ob travnikih, ali če čez travnik peljejo ceste, ob njih straneh zasajati primerno drevje. Prav slabi in revni travniki dajo večje dohodke, če na nje zasadimo nekoliko dreves, katera obsekujemo nad glavo. Pod takim drevjem dobivamo še dovolj krme, in če sicer nimamo gozda, tudi potrebnih drv za domačo kurjavo.

* Sadje na špalirji, ki stoji tam, koder hodi mnogo ljudi mimo, ne obstane rado na drevji, ker ga kmalu pokradejo. Za taka mesta so najboljše hruške, ki se omlade in so za jed šele dolgo po trgatvi, t. j. tiste, ki zore šele v shrambi. Take in ob enem tudi zelo fine vrste so: Dielovka, nova krasanka, esperenovka in pastorka.

* Mesečno retkvico le tedaj lepo pridelaš, ako je ne seješ pregosto. Uže od pričetka moraš skrbeti, da ima vsaka rastlinica dovolj prostora, zato setev precej razredči, kadar seme vzkali. Ako se ravnaš po tem navodilu, imel bodeš vedno lepo retkvico.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 47. Imam mlado kobilu, katera zjutraj pa tudi po dnevi pokašljeje, menim, zato, ker so jo nekoč vročo napojili. Kako je odpraviti ta kašelj? (D. L.)

Odgovor: Kašelj je redkokedaj bolezen sama za se, ampak nasledek kake druge bolezni v sapniku ali v dihalih sploh. Mnogokrat se začne s kašljem naduha. Iz tega vzroka Vam prav zelo priporočamo svéta iskati pri živinozdravniku. — Kašelj olajšate konju, ako mu skrbite za primerno klajo in pijačo ter za primerno ravnanje. Hlev ne bodi mrzel, a tudi ne vroč, konj bodi zavarovan proti mokroti in mrazu ter naj nikdar ne dobi mrzle pijače. Prah in veter sta za takega konja tudi napačna. Za krmo služi kašljajočemu konju prav dobro korenje, otrobi na mlačni vodi itd. Za zdravila služijo sladaste in sluzne reči, kakor na pr. sladke koreninice, kuhan ječmen, lanena moka itd.

Vprašanje 48. Kje bi dobil kozje pleme, ki bi bilo zelo mlečno? Ali so domače (kranjske) koze dobre, in kako jih je krmiti, da ostanejo zelo mlečne? (J. D. v P.)